

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5 20, pol leta 2 60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračaja. Naročnino, oglašje in reklamacije se pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijski lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI

Velik požar na Lloydovem parniku „Vorwärts“.

REKA 17. — Na parniku „Vorwärts“ avstrijskega Lloydja je popoldne v skladišču II., v katerem je naloženo olje, moka in premog, se začelo goreti. Ogenj je nastal bržkone radi tega, ker se skladišče II. nahaja tik prostora za stroje in je od tega ločeno le le po tenki steni. Ogenj se je z naglico razširil tudi na skladišče III, in segel do kabin. Vse gorljiv material so s parnika spravili na kopno. Gasi se prišli gasilci državne železnice in pristaniškega kapitanata ter moštvo parnikov „Clotilde“, „Eclaere“ in Cunardovega parnika „Charonia“, ki so usidrani v bližini.

REKA 18. (Ob 1 uri 10 minut zjutraj). Požar na parniku „Vorwärts“ še ni doslej pogasjen, vendar se je posrečilo ogenj omejiti. Pristanišče je zaprto.

C. kr. vojna mornarica.

DUNAJ 17. Glasom brzojavne vesti je vojna ladja „Cesar Fran Jožep I.“ dovršila svoje misijsko potovanje v Vzhodno Azijo, priplula v Pulo. Na ladji vse zdravo.

Ogrska posl. zbornica.

Zadnja seja pred božičnimi počitnicami.

BUDIMPEŠTA 17. Zbornica je v tretjem čitanju vsprejela finančne zakone za leto 1909 in zakonske načrte glede provizorične ureditve unanijih trgovinskih in prometnih odnosov. — Prihodnja seja 18. januarja 1909.

Homjakov ostane predsednik dume.

PETROGRAD 17. Združenemu prizadevanju voditeljev strank, ki tvorijo večino, se je posrečilo prepričati predsednika državne dume, da je umaknil demisijo. S tem je predsedniška kriza za sedaj rešena.

Državni zbor.

DUNAJ 17. Začetkom današnje seje je ministrijski predsednik baron Bienerth na podlagi informacij dobijenih, od ministra za unanije stvari odgovoril na interpelacije glede unanijega položaja sledečo: C. kr. vlada nima nikakega povišanja, da smatra evropski položaj nevarnim. Obstoječi spori niso taki, da bi se jih ne moglo poravnati potem diplomatičnih pogajanj.

O vojni nevarnosti na Balkanu

se zamore govoriti le v toliko, da sta Srbija in Črnagora ukrenile neke vojne odredbe, ki pa nam niso dale potoda, da spremenimo naše mirno vedenje čakanja.

Vojaske odredbe, ki jih je ukrenila naša vojna uprava, imajo edino le namen, da spovalijo zelo šibke vojaške oddelke v Bosni in Hercegovini, ki bodo zamogli opravljati garnizijsko in varstveno službo, da se tako zjamči mir tamošnjemu prebivalstvu. Postopno izvajanje teh odredb — ki se vrše v zelo ozki meji — dokazuje, da nimajo iste nikakega sovražnega značaja.

Kar se tiče sedanjega stanja

bojkota

avstrijskih ladij in blaga v Turčiji, — o čemer so uležili interpelacijo posl. Klofač in tovariši — moram žal konstatirati, da to gibanje vkljub ponovnim opominom našega unanijega urada v Carigradu in vkljub tozadevnim zagotovilom porte, ni doslej še oslabelo. C. kr. vlada je bila torej v zadnjih dneh

primorana poslati Turčiji noto v kateri se na podlagi pravic zjamčenih v trgovinski in plovbeni pogodbi s Turčijo iz leta 1862 zahteva, da uporabi porta vsa sredstva, ki so jej na razpolago, da štiti razkladanje avstroogrskih ladij in da napravi konec konvenciji turških carinskih oblasti, da bo moglo občinstvu neovirano zahajati v avstroogrsko prodajalno. V omenjeni noti se je tudi opozorilo Turčijo, da bo odgovorna za eventualno škodo za slučaj, ako ne bo iz kateregakoli vzroka v stanju izpolniti obvez, vsprejetih v omenjeni pogodbi. Ker nam je turška vlada izjavila, da hoče naše stališče upoštevati, tedaj se zdi, da se je principijelno dosegel sporazum med nami in Turčijo. Na ta način je bilo možno, da se je zopet pričelo s pogajanjimi glede aneksije Bosne in Hercegovine, ki so bila prekinjena, in je poslanik markiz Pallavicini dobil tozadevna navodila. Nadejati se je torej, da bo z doseženim sporazumom s Turčijo na političnem potu, za kar se naš unanji urad ne preustano trudi, tudi konec tega anormalnega stanja, ki škoduje prometu prizadetih dežel, to tem več, ker je tudi v interesu Turčije same, da se povrne normalne razmere.

Govornik je potem odgovoril na interpelacijo posl. Adlerja in tovarišev glede ustave v Bosni in Hercegovini.

Rekel je, da je interpelacija elična nujnemu predlogu posl. Sušteršiča in tovarišev, zato bo o tej interpelaciji odgovoril tekom razprave. Govornik je nato odgovoril na interpelacijo socijalnih demokratov o volilni reformi na Ogrskem: rekel je, da se vlada ne nmešava v notranja vprašanja druge države polovice.

Zatem je zbornica nadaljevala razpravo o nujnem predlogu glede aneksije.

Bienertth je utemeljeval potrebo aneksije in izrazil nado, da s sporazumom s Turčijo in s sklicanjem konference — kar želi Avstrija — bo tudi Srbija prematrala položaj z večjo mirnostjo. Rekel je, da se hoče Avstrija trdno držati svoje pravice, da sama uredi državnopravni položaj obeh anektiranih pokrajin. Izjavil je, da ne moreta varianti med tekstom avstrijskega in ogrskega zakonskega načrta na noben način prejudicirati temu pravnemu kriteriju. Zaključil je, da je danes potrebna popolno sloga med vsemi činitelji javne oblasti, med krono, parlamentom in vlado.

Valed podelitve ustave v Turčiji, je nadaljeval min. predsednik, je bilo potrebno, da je Avstro-Ogrska raztegnila svoje suverene pravice na zasedeni pokrajini, in ako jima je hotela podeliti ustavne pravice, je morala priti na čisto glede posestnega naslova. Sodoločevala je bistveno pri tem tudi okolnost, da je bilo vladi že dle časa znano, da se je v Srbiji in Črnogori gojilo fantastično mnenje, da utegne Avstro-Ogrska v dotednem času končati svoje zasedanje. Srbija je to geslo razširjala in poskušalo se je tudi provzročiti v Bosni in Hercegovini nemire. Vspricho veliko-arbske agitacije je bilo treba storiti odločen korak, da se zavaruje pokrajinama bodočnost in da se izpodmaknejo tla agitaciji.

Ministrijski predsednik je omenil, da ni mogla Turčija potem, ko smo naše čete umaknili iz Sandžaka, nikakor dvomiti, da nimamo kakih sovražnih načrtov. Žal, da je del turškega javnega mnenja aneksijo, ki smo jo

morali izvesti, primorani od okolnosti, krivo tolmačil ter pričel bojkot. Unanje ministerstvo meni, da pridejo vodilni turški državniki do prepričanja, da so interesi Turčije najbolje zavarovani v sporazumu z Avstro-Ogrsko. Ta sporazum bo za obe državi vspricho predstojee konference velike vrednosti.

Mi želimo, da se konferenca sestane. Edini pogoj za sestanek konference je, da pride glede nje naloge prej do popolne edinosti med velesilami. Ako se to zgodi, potem doseže konferenca svoj vspeh, kar bo tudi vplivalo na Srbijo in Črnogoro. Mi nočemo nobenega napasti, mi branimo le našo pravico. Zakonski načrti, o katerih se sedaj razpravlja, nimajo nikakega notranjega državnopravnega pomena, marveč imajo samo zakonito konstatovati, da so se z uveljavljanjem pragmatične sankcije suverene pravice raztegnile tudi na anektirani pokrajini.

Minister je potem pojasnil temeljna načela deželne ustave, ki se jo pripravlja za Bosno in Hercegovino, in ki se jo prilagodi posebnim razmeram obeh dežel. Skupna vlada iskreno želi, da se ta naloga reši v smislu, da se pri ustvarjanju teh ustanov upoštevajo resnične potrebe vseh narodov Avstrije. Avstrijska vlada bo pri urejevanju tega vprašanja znala v popolnem obsegu varovati svoj upliv. — Ministrijski predsednik je branil upravo anektiranih pokrajin pred napadi posl. Nemca. Celo londonski listi so se o upravi pohvalno izrazili.

Državnopravna vprašanja med Avstrijo in Ogrsko, ki se tičejo utelesenja obeh pokrajin, se uredi v bodočnosti. Že princ Lichtenstein je obširno opisal, da imamo mi vsaj prav tako pravico na sodoločbo teh obeh dežel, kakor Ogrska. Toliko tolikor obostranski zakonski načrt nam dajata zagotovila, ki jih je želeli, da ostane pravica Avstrije na sodoločevanje o obeh deželah v moči. Moralno se te pravice temelje na obojestranskih žrtvah na krvi in blagu ter na kulturnem delu. Pravno temelje avstrijske pravice najprej na berlinski pogodbi ter na določbi ogrskega zakona iz leta 1880, po katerem se ima pravno razmerje zavedenih dežel urediti le z dovoljenjem avstrijske zakonodaje. Konečno je ministrijski predsednik pro-il, naj zbornica vsprejme nujnost, da se čim prej zakonito odloči državni čin od 5. oktobra. (Pohvala in pljesanje.)

Posl. Redlich se je izjavil za aneksijo. Rekel je, da ako noče Avstrija ohraniti svoje stališče kakor velesila, oziroma če hoče ostati država, mora nositi posledice aneksije. Htatra rešitev aneksijske predloge je neobhodno potrebna za ojačenje položaja skupne vladne. Posl. Renner se boji, da bo valed aneksije pravno razmerje Bosne do monarhije še bolj zamotano. — Posl. grf Jaroslav Thun je v imenu katoliške-narodnega kluba pozdravil aneksijo ne le kakor katoliški Slovan, ampak tudi kakor Avstrijec. Rekel je, da naj nastane sedaj na jugu monarhije zavetje za vse one Slované ki vidijo svojo eksistenco zavarovano le z veliko Avstrijo. — Posl. Zahradnik je izjavil, da nočejo češki agrarci v tem težkem času napravljati nikakih komplikacij, radi tega bodo glede nujnosti stali na stališču oblastih Slovanov Avstrije. — Posl. Massaryk smatra način izvedbe aneksije za neopravičen in zgrešen in za kršenje pogodbe. — Nato je bila razprava prekinjena in seja zaključena. Prihodnja seja jutri.

Otvoritev turškega parlamenta.

CARIGRAD 17. Prebivalstvo je poslance na potu v parlament povsod zelo navdušeno pozdravljalo.

CARIGRAD 17. Vsi poslanci, odposlanci in diplomatični zastopniki so se s svojimi dragomani zbrali v angleškem poslanstvu ter se in corpore z dekanom poslanikov baronom Marschallom na čelu, spremljani od eskorte, podali na otvoritev parlamenta. Občinstvo je diplomate ponovno pozdravljalo. Mohamedanski vladarji in verski načelniki iz vseh delov sveta so k otvoritvi parlamenta čestitali.

CARIGRAD 17. Popoldne se je sultan, ki je bil v paradni uniformi, v četverouprežnem vozu, v spremstvu princev, velikega vezirja in vojnega ministra ter sijajne suite, preko Pere odpeljal k otvoritvi parlamenta. Prebivalstvo je sultana povsod živahno pozdravljalo.

CARIGRAD 17. (Ob 2 uri pop.) Pravkar naznanja prvih 101 strelcev z različnih točkah mesta in z vojnih ladij otvoritev parlamenta, ki se je na slovesen način vršila po programu.

CARIGRAD 17. Pred prihodom sultana so se povabljeni zbrali v parlamentu in sicer vsi v paradni uniformi, poslanci pa v civilni obleki. Čete pred parlamentom so izkazale sultanu vojaške časti. Ministri so pozdravili sultana in spremlili njega in prince v parlament. Ko se je pojavil sultan, so vsi ostali. Sultan je nekoliko časa molče motril zbornico, ki je bila povsem mirna. Sultan je bil videti močno ganjen. Potem je prvi sultanov tajnik stopil na tribuno in prečital prestolni govor, ki so ga sultan in poslanci stoje poslušali. Ko je bil prestolni govor prečitan, je sultan s tihim glasom pozdravil poslance ter se nato podal v salon, kjer je vsprejel duhovne dostojanstvenike. Mejem je prišel v dipomatsko ložo viši dvornik Galib in je v imenu sultana pozdravil diplomatski zbor. Zatem je sultan s sličnim ceremonijalom kakor ob prihodu zapustil parlament.

Takoj po prestolnem govoru so liberalni poslanci izrazili svoje nezadovoljstvo in zažudenje, da ni sultan, kakor so današnji turški listi poročali, vnovič prisegel na ustavo, in so se branili prisesti. — V kuloarjih je nastal valed tega neki nemir. Več poslancev je obstopilo velikega vezirja in zahtevalo pojasnila. Med poslanci je 60 duhovnikov in šest častnikov. — Zaupno se govori, da ni minister za vnaje stvari vedel za vsebino prestolnega govora, kar se je živahno tolmačilo.

Občinski socijalizem.

II.

Absurdnost take emancipacije od kumulativnih dobrot leži na dlani. Nikomur ne prihaža zato kaj takega na misel: ravno nasprotno. Vedno več zahtevamo od občin, da posvečajo svojo pozornost javnemu blagru. Vsak dan prinaša komunam novih nalog.

V kratkih potezah se hočemo dotakniti nekaterih glavnih panog občinske socijalizacije.

Evo prvih vprašanj — ozirati se hočemo samo na novi čas — je bila razsvetljava ulic in podobnih javnih prostorov s pomočjo plina.

Prvo plinovo razsvetljavo so dobili Angličani leta 1810. Pred sedemdesetimi leti so se razkropili angleški kapitalisti po kontinentu in pričeli so oskrbovati razna evropska mesta

smejala ter naju trknila enega ob drugem. „Objamita se vendar, otroka!“ Objela sva se.

— Hočete, da vas povedem v vrt? sem vprašal kadeta.

— Izvolite, je odgovoril s hripavim, pristno kadetskimi glasom. Zjinajda se je zopet jela smejati... utegnil sem opaziti, da še nikdar ni imela na obrazu tako dražestne barve. Jaz in kadet sva se odpravila. V našem vrtu je stala stara gugolica. Posadil sem ga na tenko deščico in ga začel gugati. Sedel je nepremično v svoji novi uniformi iz debelega sukna, s širokimi zlatimi bordinami ter se je krepko držal za vrvi. — Odpnite vendar svoj ovratnik, sem mu rekel. — Nič ne dě, mi smo vajeni, je spregovoril in se odkaljšal. Bil je podoben svoji sestri; posebno oči so spominjale na njo. Meni je bilo deloma prijetno biti mu poslušnim, a istočasno je grizla moje srce vedno ista bolesta otožnost. Sedaj sem že zares otrok, sem mislil sam pri sebi — a včeraj... Spomnil sem se, kje sem prejšnjo noč zgubil nožič in poiskal sem ga. Kadet si ga je izprosil od mene, izrul je debelo steblo luštreka, izrezal iz njega piščalko ter jel piskati. Otello je tudi nekoliko zapiskal. (Dalje.)

PODLISTEK.

Prva ljubezen.

Povest Ivana Sjergjejeviča Turgjenjeva.

Iz rusčine prevel dr. G. G.

Koraki so šli naravnost proti meni — pripognil sem se, stegnili sem se jim nasproti... pokazal se je mož... moj Bog! To je bil moj oče. Spoznal sem ga takoj, akoravno je bil zagrnjen v temen plašč ter imel klobuk potisnjen v obraz. Po prstih je šel mimo. Ni me zapazil, akoravno me ni nič skrivalo, toda jaz sem se bil tako skrčil in sem tako bil zlezal v klopič, da sem se takorekoč izenačil se zemljo. Ljubosumni, na umor pripravljeni Otello se je nenadoma spremenil v šolarčka. Tako sem se bil prestrašil radi nepričakanega pojavljenja očeta, da na prvi mah celó nisem zapazil, odkod je prišel in kam je izginil. Se le potem sem se vzravnaval ter pomislil: „zakaj neki hodi oče po noči po vrtu.“ — ko je zopet vse okrog utihnilo. Samega strahu sem spustil nož na travo, in niti iskati ga

nisem utegnil: zeló sem se sramoval. Hipoma sem se streznil. Vračaje se domov, sem vse eno šel k svoji klopi pod begovim grmom ter pogledal na okence Zjinajidine spalnice. Male, nekoliko izbočene šipe okenca so motno sinjele pri slabem svitu, ki je padal z nočnega neba. Naenkrat — se je jela njih barva spreminjati... Za njimi — videl sem to, videl sem razločno — se je previdno in mirno spustila doli belkasta zavesa, se je spustila doli do okenske deske — in je tako tudi ostala nepremično.

— Kaj neki je to? sem spregovoril na glas, skoraj nehote, ko sem se zopet nahajal v svoji sobi. Sanje, naključje, ali... Sumnje, ki so mi na enkrat šinile v glavo, so bile tako nove in čudne, da si nisem niti upal udajati se jim.

XVIII.

Zjutraj sem vstal z glavobolom. Včerašnje razburjenje je izginilo. Na njegovo mesto so stopili težki dvomi in neka otožnost, ki je nikdar prej nisem občutil — ravno tako kakor da bi nekaj v meni umiralo.

— Kaj gledate tako kakor kunec, ki so mu izvadili polovico možgan, mi

je rekel Lušin, ko me je srečal. Pri zajutru sem skrivaj pogledoval sedaj na očeta sedaj na mater: on je bil miren, kakor po navadi; ona se je, kakor po navadi, tajno razburjala. Čakal sem, me-li oče ne nagovori prijazno, kakor je bila pri njem včasih navada... ali on me ni polaskal niti s svojo vsakdanjo hladno prijaznostjo. Povedati vse Zjinajidi? sem si mislil... Saj je tako in tako vse eno — mej nama je vse končano. — Odpravil sem se k njej, toda ne le, da ji nisem ničesar pripovedoval — se mi ni niti posrečilo razgovarjati se ž njo, kakor bi bil hotel. K kneginji je prišel na počitnice iz Petrograda njen lastni sin, kadet dvanajstih let: Zjinajida mi je takoj izročila svojega brata. — Evo vam, je rekla, moj mili Valodja — (prvikrat me je tako nazivala) tovariša. Tudi on se imenuje Valodja, prosim vas, da ga ljubite; divjaček je še, toda dobro srce ima. Pokažite mu Njeskučno, sprehajajte se z njim, vzemite ga pod svoje pokroviteljstvo. Kaj ne, da to storite? Tudi vi ste tako dobri! Prijazno je položila obe roki na moja ramena, a jaz sem se ves zmešal. Prihod tega dečka je spremenil mene samega v dečka. Molče sem gledal na kadeta, ki je tudi molče zijał va-me. Zjinajida se je za-

s svojo moderno lučjo. Ali občine so uvidele kaj kmalu, da je mnogo primernejše, če one same prevzamejo plinarne in svoje roke, ker gre pri tem čisti dobiček v občinsko blagajno mesto v žep kapitalistov. Ta prebitek more vporabiti občina na drugem mestu za splošno koristne naprave.

Občine so pričele odkupovati podjetja od zasebnikov in jih opravljala na lastni račun z lastnim osebjem.

Ravno tako je s cestnimi železnicami. Na Dunaju je kupila sedaj občina tudi omnibuse; električna železnica je že davno njena naprava. V Berlinu so n. pr. pocestne železnice še danes last neke zasebne družbe. Med to koncesijonirano družbo ter občino se vrše neprestani prepiri in konflikti, tako, da ne mine dolgo in berlinska občina bo mogla kupiti vse koncesije. Največjo korist ima od take „socijalizacije“ seve prebivalstvo, kajti v tem leži izhodišče vsakega občinskega socijalizma: zaseben podjetnik gleda v prvi vrsti za svojo korist; občina se ozira v prvi vrsti na korist občinstva.

Mnogo važneje, nego razna prometna vprašanja, pa so ona, ki stoje v neposredni zvezi z našim blagom, t. j. z našim zdravjem.

Moderna znanost, pred vsem nepričakovani razvoj naravoslovja, na katerem sloni tudi vsa medicina, je našla tekom časa popolnoma nove izvore človeških boleznim. V prejšnjih časih se živemu krstu ni sanjalo, odkod in zakaj razne bolezni? Zato je bilo tudi nemogoče vnapreduje briniti se proti njim.

Danes poznamo mnogo okuževalnih bacil in podobnih mikroskopičnih organizmov, ki škodujejo našemu telesu, poznamo njihov izvor, vemo, kdaj in pod katerimi okolnostmi se razširjajo in zato nam je v veliko večji meri možno bojovati se proti njih škodljivemu vplivu, nego so uogli to naši pradedje.

Pitna voda prihaja pri tem gotovo v poštev v jako odlični meri. Njena napeljava je malodane v vsej Evropi danes občinska stvar; le na Angleškem obstojajo razne zasebne družbe s svojimi vodovodnimi napravami. Celo londonska občina, v kateri prebiva okoli sedem milijonov duš, nima komunalnega vodovoda. Ali Anglija je Eldorado individualističnega gospodarskega principa; toda že letos so prišli zastopniki angleških občin v Nemčijo na znanstveno potovanje, da uvedejo potem tudi v svoji domovini razne naprave, ki so danes v Evropi že nekaj občinski monopol.

Veleizdaja v Dolini.

Župan in deželni poslanec Pangerc, nadučitelj Bunc, učitelj Urbančič in Venturini, tajnik Sancin in novinar Munihi obdolženi veleizdaje.

Čitatelji „Edinosti“ se gotovo še spominjajo na razne dopise, ki smo jih objavili v „Edinosti“ pod naslovom „Rauchov režim“ v Boljuncu in v katerih smo navajali razne ovadbe, ki jih je napravil orožniški stražmojster Mučič proti našim možem v Dolini in Boljuncu. A vse ovadbe so šle v zrak. Mišlili bi si bili, da se Mučič slednjič vendar naveličali kovati vedno nove ovadbe. A mej tem, ko so se naši možje v Dolini pripravljali na dostojno proslavo cesarjevega jubileja, je stražmojster Mučič tuhtal in tuhtal, kako bi spravil naše dolinske prvake za jubilej — v ječo.

Dne 23. nov. t. l. je stražmojster v Boljuncu pod št. 37 podal na državno pravdnistvo v Trstu rezervatno ovadbo, v kateri obdolžuje: Josipa Pangerca, župana in deželnega poslanca, Alojzija Bunca, nadučitelja, Antona Urbančiča in Edvarda Venturinja učitelja, Antona Pavel Sancina, občinskega tajnika ter Andreja Muniha, novinarja, hudo delstva po § 67 k. z., (veleizdaja potom špijonaže).

V svoji ovadbi navaja, da je slednjeimenovani imel do leta 1907 trgovino nekje na Korškem, a propadel, ter prišel v Dolino, ostal nekaj časa v Dolini, potem odpotoval, a se čez nekaj časa zopet povrnil. Tako se je večkrat zgodilo. Ko biva v Dolini, dela tu pa tam kakor dan kakor pisar pri županstvu, kjer ima dnevnic 2 kron. Ker kakor propal trgovec nima imetja, a njegovi dohodki, ki jih dobiva od občine Dolina, gotovo ne zadoščajo za pokritje stroškov potovanja, je jasno, da dobiva Munihi sredstva za pokrivanje stroškov potovanja iz kakakega sumljivega vira, kateri ima svoj izvor seveda v — Belemgradu!!

Na podlagi tega je Mučič izvajal dalje cel „Schauderroman“ o špijonaži, ki jo vodi Munihi — v škodo Avstriji, potujoč po Dalmaciji, Bosni in Hercegovini itd. In ker so Pangerc in drugovi Munihovi prijatelji, je jasno, da so tudi oni sokrivi — veleizdaje!

Na podlagi te Mučičeve ovadbe, o kateri je težko reči, ali je bolj neumna ali bolj hudobna, zahtevalo je državno pravdnistvo od svetovalstvene zbornice deželne sodnije uvedbo preiskave po §§ 8. in 67 k. z. in odreditve preiskovalnega zapora proti vsem imenovanim.

Svetovalstvena zbornica je v tajni seji dne 27. novembra t. l. odbila zahtevo državnega pravdnistva ter sklenila, da se obustavi vsako daljno postopanje. Ker pa je med tem Mučič podal dne 28. m. t. l. novo ovadbo, v kateri je navedel k prejšnjim nova „dejstva“, ki bi delale vso čast kakemu Šerlok-Holmesu, se je državno pravdnistvo pritožilo proti sklepu svetovalstvene zbornice na višo deželno sodnijo. Ka-

zenski senat više deželne sodnije je v seji dne 3. t. m. odbil pritožbo glede Pangerca, Bunca, Urbančiča, Venturinja in Sancina, a ugodil zahtevi glede uvedenja kazenske preiskave in odreditve preiskovalnega zapora radi hudo delstva po §§ 8. in 67. k. z. proti Munihi, kateri je bil dne 12. t. m. aretiran in odveden v zapore deželne sodnije v Trstu, kjer ga je preiskovalni sodnik enkrat zaslišal, a po treh dneh je bil Munihi izpuščen na svobodo.

S tem bi bila torej ta „veleizdajska“ afera v Dolini rešena za sodnijo. Ni pa rešena za nas in našo javnost.

Ne smemo pozabiti, da je manjkalo le za las, da niso bili odvedeni v zapor poleg g. Muniha, ki je samec, tudi glavari petero družin. To vse radi — recimo tako — osebnega razpoloženja jednega orožniškega stražmojstra. In v tem slučaju bi se vsa ta — zopet ne vemo, kako bi rekli, da ne pridemo v konflikt z g. cenzorjem — zasnovana tragikomedija gotovo ne bila rešila v treh dneh. Neki francoski pisatelj je pisal, da bi, ko bi njega obdolžili da je ukradel cerkev „Notre dame“ v Parizu, takoj pobegnil. Ta mož je gotovo že sam poskusil vse nauke kazenske preiskave in preiskovalnega zapora. Odrezan od vsake zveze z vnanjim svetom, izmučen od preiskovalnega postopanja, pobit na duhu, se tak človek prav lahko zapleta v kaka protislovja. Sum je tu. Vrše se zasliševanja brez konca in kraja in preiskava se zavlačuje na mesece in mesece.

In če je tak obdolženec poleg tega še rodbinski oče, ki ga tareta skrb za družino in strah za ekzistenco? Ko bi bil puščen na svobodo, uničena bi mu bila ekzistenca, uničeno blagostanje in sreča rodbine.

— Groza nas obhaja ob misli, da je bila v našem slučaju nevarnost, da bo uničenih petero družin in štirinastirideset ljudi! Med temi 34 nedolžnih otrok!

In to vse radi jedne same ninajmanje utemeljene ovadbe enega orožniškega stražmojstra!!

Ali smo res že tako daleč, da se sme tak funkcionar igrati z ekzistencami državljanov, s srečo in blagostanjem družin?!! Ali ni nikogar, ki bi poklical take ljudi na odgovor?

Ta najnovejša „veleizdajniška afera“ je sicer končana — kakor smo rekli — za sodnijo, a ni končana za nas.

Skrbeli bomo, da bo šumelo in ropotalo tako, da bodo Mučiči enkrat za vselej onemogočeni.

Kajti gorje Avstriji, ako bi bilo komursi-bodi dovoljeno — reševati jo s takim stikanjem po — „veleizdajalcih“!

Hrvatska.

Dne 16. t. m. so se vršile v Karlovcu občinske volitve za prvi volilni razred. Proti koalicijski listi so glasovali pristaši bivšega župana Banjavčica (Rauchovca) s frankovci in vsem vladnim oblastnim aparatom. Za to listo je moralo glasovati vse uradništvo, ki je je Ruč stavljal na razpolago dr. Banjavčicu in Frankovcem. Tako je od 12 zastopnikov bilo izvoljenih 7 pristahev Banjavčica in Frankovcev, 1 koalitanec, a četvorica so brez barve. — Včeraj je volil drugi razred.

DOGODKI NA BALKANU.

Zadnje vesti zvene nekoliko pomirljiveje in je nekoliko nade, da ne pride do krvavih zapletljav. Do tega preobrata pa je prišlo, ker je začela Avstro-Ogrska odjenjavati in se izjavlja pripravljeno za pogajanja. Odgovor ruske vlade na zadnjo avstro-ogrsko noto je bil povoljen.

Angleški list „Morning post“ pozivlja Avstro-Ogrsko, naj stori korake, s katerimi dokaže Srbiji in Črnigori, da nima nikakih namenov, naperjenih proti njuni neodvisnosti in da si želi mirnih odnosov do teh dveh dežel. In če bi Avstrija dokazala to tudi s koncesijami, ali celo s teritorijalnimi koncesijami, bi bil tak rezultat vreden mnogih stirijskih milj skalovlja ob „Avstrijskem obrežju“ ali pa na južni meji Bosne in Hercegovine. Konferenci, ki se gotovo sestanje po dosegi sporazumljenja med Avstro-Ogrsko in Turčijo, bo naloga, da vzpostavi finančno nezavisnost Turčije.

Še določneje in jasneje govori za mirno pobotanje neki članek v „Vossische Zeitung“, ki zagotavlja, da Avstro-Ogrska misli ugoditi zahtevi Rusije, po kompenzacijah Srbiji in Črnigori. Srbsko-bosanska meja ob Drini naj se uredi v smislu želja Srbije in Črnigore. Tudi meja Hercegovine naj bi se nekoliko rektificirala. Tako bi imela tudi Avstro-Ogrska večjo defenzivno varnost od svoje dalmatinske meje.

To so vsakako znaki nekega pomirjenja in zboljšanja nad do mirne rešitve vprašanja aneksije Bosne in Hercegovine. Pa tudi v večrajšem govoru ministerskega predsednika v avstrijski zbornici na tozadavne interpellacije (glej brzojavno poročilo) je videti namen pomirjivega vplivanja. Naglašal je, da navskraj niso tolika, da bi se ne dala poravnati.

Torej preobrat na bolje, a to brez dvoma valed dejstva, ker se avstrijska diplomacija kaže pripravljeno, spremeniti svoje dosedanje neodnoljivo nastopanje nasproti Srbiji in Črnigori. Vsak človeko — in miroljub mora

le želeči, da bi ta revidirana direktiva naše diplomacije bila iskrena in trajna. Da ni prišlo do tega, bili bi krvavi dogodki neizogibni, ker omenjeni pojavi od angleške in ruske strani ne dopuščajo dvoma, da se Anglija in Rusija zavzemljata za primerne kompenzacije Srbiji in Črnigori v prilog. A bili naša država mogla računati na mirno neritaliteto Francije, Italije in Turčije? — Po evropski konstelaciji, kakor je navstala v zadnjih časih, je menda to izključeno. Na Avstro-Ogrski bi vsekako bremenila velikanska odgovornost.

SERBIJA.

Beligrad 17. Predsednik skupščine Ljuba Jovanović je poslal predsedniku turškega parlamenta brzojavno čestitko.

Spomenik Karagjorju.

V ponedeljek so v Belemgradu položili temeljni kamen za spomenik črnemu Jurju, dedu današnjega kralja Petra. Pri polaganju temeljnega kamena so bili navzoči kralj Peter, predstolonaslednik, ministri in drugi dostojanstveniki.

Srbska skupščina.

Srbska skupščina se sestane 21. t. m. Do tega časa se ima rešiti vprašanje, de-li ostane še nadalje na krmilu Velimirovičev kabinet.

ČRNAGORA.

Četinje 17. Črnogorska skupščina je pričela svoje delovanje.

Rusija.

Rusija je pri reški torpedni tvornici naročila deset torpedov. Te dni je prispel v Petrograd zastopnik tvornice graf Hoyos, da se pogaja o nadaljnih naročilih.

Drobne politične vesti.

Nova katoliška škofija. Med avstrijsko vlado in rimsko kurijo se vršijo pogajanja radi ustanovitve nove katoliške škofije za katolike v Bukovini, s sedežem v Črnovicah. Pogajanja so baje skoraj dovršena in naučno ministerstvo predloži baje v kratkem tozadavni zakonski načrt državnem zboru.

Dnevne vesti.

† Vsega sodišča predsednik Karol vitez Defacis. Danes, v četrtek zjutraj umrl je po kratki bolezni predsednik primorskega višjega deželnega sodišča Karol vitez Defacis.

Pokojnik rodil se je dne 15. oktobra 1852 v Trstu. Njegov pokojni oče Jožef vitez Defacis je bil sroječeno predsednik višjega deželnega sodišča v Trstu, njegova mati, Matilda roj. Bischof še živi.

Karol vitez Defacis ustopil je 8. oktobra 1874 kot pravni praktikant v sodnijsko službo. Leta 1878 je bil imenovan sodnim pristavom v Tolminu ter leta 1881 premeščen v Gorico. Leta 1885 je bil imenovan namestnikom državnega pravdnika v Trstu; Leta 1892 je postal svetnik deželne sodnije istotam. Stiri leta pozneje je bil imenovan državnim pravdnikom v Trstu, a na tem mestu ni ostal niti leto dni, kajti že 11. septembra 1897 je bil poklican v Gorico kakor predsednik tamšnje okrožne sodnije. Leta 1898 mu je bil podeljen naslov in značaj dvornega svetnika. Ko je bila končana nova justična palača v Gorici podelil mu je cesar komturni križec Fran-Jožefovega reda. — Dne 13. novembra 1906 je bil imenovan predsednikom deželne sodnije v Trstu in letos dne 8. oktobra, postal je predsednik višje deželne sodnije tukaj kakor naslednik dr. Gertscher-ja.

Pokojnik je bil obče spoštovan in priljubljen kakor človek in sodnik, kajti bil je v vsakem oziru pravičen in objektiven.

V pomoč Trstu. Kakor smo bili javili v nedeljski številki, se je predstavlja minister-skemu predsedniku baronu Bienerthu deputacija, sestojeca iz poslancev dra. Rybáča, prof. Mandića, Strelkeja in Spadaro, v katerem imenu je posl. dr. Ribář opozoril miniatra na gospodarsko krizo, pod katero trpi naše mesto in je prosil naj se v ublaženje te krize izvedejo vsaj tista dela, za katera so krediti že postavljeni v proračun.

Ta korak naših poslancev je že prinesel vsaj delen uspeh. Vlada je namreč minolega ponedeljka predložila zbornici poslancev zakonski načrt za prodajo sedanega uradnega poslopja pomorske vlade. To je prvi korak k gradnji novega poslopja. To je sicer še malo, a nekaj je vendar.

Volitve v zavavalnico proti nazgodam. Kakor smo že včeraj poročali, so naši kandidati prodrlji v obeh skupinah 6. kategorije. Zdobili smo torej dva nova zastopnika v predstojništvu tega zavoda. Kajti vse tri kategorije, v katerih se je takrat volilo, so bile do sedaj zastopane po Italijanih. Z vspehom smemo biti zadovoljni, ker v ostalih dveh kategorijah nismo mogli pričakovati zmage za takrat.

Evo nekaj podatkov o teh volitvah: V prvi kategoriji v skupini delodajalcev so dobili italijanski kandidati 523 glasov, a naši 99; v skupini delavcev socijalistični kandidati 2476, naši na 527 (a ne 427, kakor javlja „Laboratore“).

V drugi kategoriji v skupini delodajalcev so imeli italijanski kandidati 204 glasov, a naši 24; v skupini delavcev so socijalisti dobili 7628 glasov. V tej skupini je sicer komisija izkazala le 196 glasov za kandidate

narodnega volilnega odbora; v resnici pa smo mi zbrali 4943 glasov. Zmagali smo namreč v arzenalu v Puli s 4011 glasov, v plavžih pod Škedenjem s 617 glasov, v zavodu „metalurgica“ pri Škedenju s 119 glasovi. Vsi ti glasovi pa nam niso štet. Poveljstvo puljskega arzenala je poslalo glasovnico brez svojega podpisa ter je bila ista od komisije zato uničena. Glasovnica iz plavžev je bila izpolnjena s imeni zaupnikov namesto z imeni kandidatov. A ona iz „metalurgice“ ni dospela, ali pa je bila izpolnjena s imeni socijalističnih kandidatov. Kakor se vidi, bi ne bili takrat še zmagali v tej kategoriji, če tudi bi ne bilo nikakega pogrška ali prevare. Ali zbrali smo lepo število glasov in ako se nam posreči zmagati še v kakem večem obratu — kakor n. pr. v Lloydovem arzenalu, ali v tehničnem zavodu — se smemo nadejati, da prodremo tudi v tej kategoriji. Dočim moramo čestitati našim puljskim delavcem na sijajnem vspehu, ne moremo se vzdržati graje proti poveljstvu arzenala, ki je glasovnico s 4011 glasovi poslalo na komisijo brez svojega podpisa in s tem obospešilo to zmago v korist socijalistov.

Tudi v 6. kategoriji smo imeli več delavskih glasov, nego jih je izkazanih. Vodstvo vevške papirnice je namreč glasovnico s 641 glasovi za naše kandidate poslalo komisiji brez podpisa zaupnega delavca, radi česar je bila glasovnica uničena od komisije.

Ne moremo si misliti, da bi vodstvo ne znalo, da mora biti glasovnica podpisana tudi od zaupnika delavcev; saj izbija to jasno iz glasovnice same. Iz okolnosti, da se je vodstvo branilo izročiti glasovnico delavcem in ker je že prej bilo odposlalo drugo istotako neveljavno glasovnico brez pravilne volitve, smemo sklepati, da je vodstvo papirnice to pogrško napravilo navlašč.

Ogoljufani smo bili, kakor je iz gornjega razvidno, za nad 5000 glasov in vkljub temu se „Laboratore“ pritožuje proti nepravilnostim v našo korist!!! Z vspehom volitev pa smemo biti vsejedno zadovoljni, ker se kaže v istem lep napredek. Če bodo na prihodnjih volitvah toliko naši delodajalci kolikor delavci vršili svojo dolžnost, je gotovo, da si prej ali slej priborimo v tem zavodu ono veljavo in oni vpliv, ki nam tiče po našem številu.

Promocija. Na vseučilišču v Gradcu bo v soboto 19. t. m. g. Lovro Scallier iz Pule, odvetnik kandidati pri g. dr. M. Laginji promoviran doktorjem prava.

Čestitamo!

Kako se patijo brzojavke! Nekdo je prejel dne 14. t. m. ob 5. uri 30 min. nastopno brzojavko: „Polozim iz ljube ljano i popodona nas brat“.

Kdor razreši to kolobocijo, dobi groš. S takimi brzojavkami, za katere se mora pošteno plačevati predpisano pristojbino, postaja namen brzojava iluzoričen. Če brzojavljani, je predmet gotovo nujen, a kaj hasne, če pa oni, ki mu je brzojavka namenjena, ne ve, kaj hočem! In taki slučajji se dogajajo dan na dan, seveda le — s slovenskimi brzojavkami. Te vrstice zaključujemo z znanim ceterum censeo: prvi pogoj za javnega funkcionarja, ki ima posredovati, med uradom in stranko je, da uradnik pozna jezik stranke! Naša poštna in brzojavna uprava je seveda trdovratno na drugem stališču. In to jo karakterizuje. Posledice pa mora nositi slovenska javnost in ne uradnik, ki nima kvalifikacije za svojo službo.

Prvi akademični ples! Gotovo se vsak slovenski inteligent zaveda, kakšne važnosti so za ljudsko izobrazbo knjižnice. Lepi vspehi, ki so se pokazali pri drugih narodih na tem polu, so privedli Slovence, posebno pa akademsko mladino do tega, da so začeli po vsej Sloveniji ustanovljati knjižnice za pripravo ljudstvo. In glej! vspehi ni izostal! Tudi tržaški akademiki, organizirani v akad. fer. društvu „Balkan“, streme za enakim ciljem in osnovali so z velikimi žrtvami v dobi enega leta pet ljudskih knjižnic s skupno 600 knjižgami. Da bo pa ta akcija napredovala in da dobi večji obseg, treba je večih zneskov, nego so bili do sedaj. Zato je sklenilo društvo „Balkan“, da priredi 9. januarja 1909 svoj prvi akademični ples, čegar čisti dobiček je namenjen ravno ljudskim knjižnicam v Trstu in okolici. Dolžnost vsakega naobrazčenca je torej, da prav gotovo poseti to prireditve, ki bo lahko rečeno, ena najlepših v bodočem letu. Tržaški akademiki najbijo torej najljubljeneje na veliki akademični ples in upajo, da njihov klic ne bo zaman.

Nabiranje krajepisnih imen. — Zbirka krajepisnih imen so v poslednjem času (od avgusta do decembra) Matiči Slovenski poslali: gđd. Albina Runovec, učiteljica, g. Fr. Vrečko nadučitelj, g. Ign. Kaffauc, uč. vodja, (s Stajerskega) g. učitelj Ant. Coriary, (s Korškega). Po g. prof. dr. Zmavcu so zbirke izročili gg. dijaki I. gimnazije ljubljanske: Antona Anžič, Iv. Filipič, Fr. Citi, Fr. Jurman, Gabr. Petrič, Maks Stanonik, Jos. Starec, Fr. Sušnik, Ign. Zganjar; po prof. Westerju pa gg. dijaki II. gimnazije ljubljanske: Iv. Bole, Fr. Drašler, Fr. Gabrovšek, Fr. Gojlar, Al. Grum, Anton Koder, Iv. Matičič, Fr. Maršič, P. Modic, Fr. Wohinz, Dom. Zvonkelj; in pa g. prof. Grafenauerju: Andr. Lah (s krajske gimnazije). Bodi vsem od „Matice Slovenske“ izrečena iskrena zahvala za trud, ki so ga žrtvovali za njene znanstvene namene. Ob tej priliki se obrača oddsek za nabiranje krajepisnih imen do

vseh onih gospodov, ki so obljubili zbirke, z uljudno prošnjo, naj jih izročijo čim prej bo možno.

Tržaška mala kronika.

Velika tatvina olja na škodo trvdke Segre. — Krivci aretirani. Vseled anonimnih pisem, ki so prihajale policiji, je ta obvestila trvdke Segre, ki ima veliko zalogo olja v ulici degli Artisti, naj opazuje, kajti ukradenega je bila postopno iz zaloge velika množina olja.

Včeraj je g. Segre, ki je že več dni opazoval, da bi zalotil uzmovčice, videl priti iz zaloge nekega pometaja, ki je navadno nosil smeti iz zaloge. V rokah je imel škropilnico in je skušal naglo iti mimo. G. Segre ga je pa prijel in ga vprašal: Kaj imate v škropilnici? — Nič... Mačko, gospod, je odvrnil pometaj in zarudel. G. Segre je pa hotel videti, kaj da je v škropilnici in glej! bila je polna — olja! Poklical je hitro redarja in dal odvesti pometaja na policijo. Tu je izjavil, da se imenuje Giambattista Borghese. Izpovedal je, da je napravil ta... manever vsaj dvajsetkrat. Škropilnica drži pa 13 litrov.

Vseled nadaljnjih poizvedovanj je bil aretiran tudi podskladnik trvdke Domenico Tassan, ki je baje izročeval olje Borghesu. Potem je bil aretiran tudi ravnatelj prodajalnice J. Piva, v ulici Riborgo 24, Francesco Grattoni. Ta poslednji je kupoval ukradeni olje in ga plačeval pod ceno. Borghese in Tassan sta priznala svojo krivdo, dočim Grattoni taji, da bi bil vedel, da je bilo olje, ki ga je on kupoval ukradeni.

Vsi trije pravijo, da je bilo vsega ukradenega olja le 12 — škropilnic. Segre pa meni, da mora biti škoda mnogo večja. Baje bo aretiranih še nekoliko oseb. Policija pridno poizveduje.

Nadebuden sin. Neka v ulici del Pozzo št. 5 stanujoča gospa Magdalena R. je ovdela policiji, da se njen 18 letni sin Ivan, ključavničar, od 11. t. m. ni se več povrnil domov. Mati meni, da je pobegnil z 18. letno od svojega moža ločeno ženo Terezijo F.

Aretacija. 22-letni, v ulici Panfilo Castaldi št. 11 stanujoči Viktor Solito, je živel vže kake tri mesece kot gospodar neke prostitutke v ulici Altana. Predsinočnjem jo je grdo pretepel in ji grozil z nožem tako, da so morali pozvati stražnika, ki ga je aretiral.

Pretep. V gostilnah zavre kri. O tem se je prepiral tudi pri gradnji telefonske črte v Polo zaposleni dninar Jožef Coffol, ki se je včeraj v neki gostilni v Boljuncu sprl z 35 Janezom Zaffret. Slednji je svojega nasprotnika ranih z nožem na večih mestih vratu. Coffola so pripeljali v bolnico, Zaffret pa jo je popihal.

Koledar in vreme. Danes: Pričak. poroda M. D. — Jutri: Nemezij muč. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 11.5 Cels. — Vreme včeraj deževno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno s padavinami. Hladni vetrovi. Temperatura hladna.

Društvene vesti.

Odbor za „Veliki Ciril-Metodijev ples“ slovenske omladine v Trstu vabi vse, ki mislijo letos sodelovati, da se vdeležijo danes zvečer ob 7. uri v kavarni „Balkan“ prve seje. Ker je na dnevnem redu volitev letošnjega odbora bo vdeležba gotovo velika!

Podružnica družbe sv. C. in M. na Greti priredi v nedeljo dne 20. t. m. svojo vsakoletno „Božičnico“ v dvorani „Rojanskega konsumnega društva“ otrokom društvenega otroškega vitca v Rojani.

Začetek točno ob 5. uri pop.

Kakor vsako leto priredi ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metodija tudi letos, božičnico, katere boče v nedeljo dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne v veliki dvorani „Narodnega doma“. Sodelujejo otroci iz rojanskega, rocolskega in svetoivanskega vitca ter iz prijaznosti tudi cenj. obitelji Dežman. Na vsoporedu so razne deklamacije, prizorčki i. dr. Vstopnina je jako nizka (40 vin.) zato tem potom vabimo vse gospe-mame da pripeljejo tudi svojo malo deco ter s tem pripomorejo svojim malim do lepe zabave kakor tudi prekoristni družbi do materialnega vspeha.

Kolesarji!

V nedeljo dne 20. t. m. priredi naše društvo pešizlet v Nabrežino, da obiščemo člene našega tamkajšnjega oddelka in se skupno par uric veselimo v prijetni družbi.

Zbirališče: Kavarna „Commercio“. Odhod točno ob 1. in pol uri pop.

Na ta izlet so vabljeni vsi člani in prijatelji društva. Priti v navadni (promenadni) obleki.

Kolesarski „Zdravo!“

Predsedništvo.

NB. V slučaju slabega vremena se prenese izlet na prihodnjo nedeljo dne 27. t. m.

Čitalnica pri sv. Jakobu prosi p. n. pevce in pevke, naj zahajajo redno k pevskim vabam, ki se vrše vsaki torek in petek točno ob 8 in pol zvečer; ker bo treba v kratkem nastopiti. Sprejemajo se nove pevke in pevce. Objednane se naznanja, da se vrši zanaprej pouk v teoriji redno vsaki ponedeljek. Učitelj

g. M. Petrovec. V to šolo se vsprejmejo tudi pevce in pevke družnih društev.

„Božičnico“ priredi dne 24. t. m. „Čitalnica“ pri sv. Jakobu v društvenih prostorih. Darila za božično drevo se hvaležno sprejemajo v Čitalnici in pri R. Coticu ulica Molin piccolo 8.

Planinski ples. Osrednji odbor Slovenskega planinskega društva v Ljubljani priredil dne 1. svečana 1909 zopet svoj planinski ples, ki je valed svoje izvirnosti in nepričljene zabave tako priljubljen postal. Prireditelj se bo vršila po vseh prostorih „Narod. doma“, da bo dovolj prostora za vse obiskovalce. Velikanske priprave obetajo mnogo presenečenja in pričakujejo obilo obiska. — Podrobnosti se objavijo polagoma.

O d b o r.

Tržaška gledališča:

VERDI. Kakor smo včeraj poročali, se je otvorila letošnja sezona v gledališču „Verdi“ s znamenito Wagnerjevo opero „Mojstri- pevci Norimberški“, ki spada med najboljše njegove umotvore.

Lahko rečemo, da je značilno, da se je otvorila s to opero sezona, v kateri se predstavi tudi Strausova „Salome“.

Wagner namreč napada v tej operi z ojetro satiro svoje nasprotnike in sploh staro opero, ki je do sedaj kraljevala na vseh odrih.

Moči so izborne, kakor si jih pač lahko mislimo v gledališču „Verdi“.

Opera se danes ponovi.

VERDI. Danes odmor.

FENICE. Nocoj ob 8. uri bo imel vrli komik in karikaturist g. Berardi svoj častni večer z opereto „Vojvodič“.

EDEN. Zdi se, da se tržaško občinstvo zelo zanima za to novoustavljeno vrsto zabave, kajti prihaja vsaki večer v velikem številu v to shajališče. Tudi danes zvečer ob 8.30 bo zanimiva predstava.

Nar. delav. organizacija

Za sirote pok. F. Mihaliču so darovali: Dr. Abram in dr. Rybař K 25, „N. D. O.“ K 15, dr. Gregorin in dr. Slavik K 10, Šorn in Štoka po K 6, dr. Vodušek, dr. Mandič, dr. Stare, dr. Leupusček, Dobršek, Sluga po K 5, dr. Zencovick, Susteršič, Zadnik po K 4, dr. Kovačič, Regent, Durnik, Trtnik, Trobec po K 3; dr. Brnčič, dr. Pretner, dr. Bole, dr. Tomažič, dr. Stark, Baučer, Velušček, Martelanc, Kluder, Hočevar, dr. Vilfan po K 2; dr. Kimovec, dr. Rapoc, Gombač, Grom, Ferluga, Čuk, Mirk, Cesar, Prinčič po K 1. Srčna hvala!

Tovariši železničarji. Soboto ob 8. uri zvečer je v društvenih prostorih zaupni sestanek slovenskih železničarjev po § 2. — Vabljene so uljudno na polnoštevilno udeležbo vsi zaupniki te stroke, kateri naj pripeljejo seboj naše somišljenike.

Razpravljalo in odločilo se bo o važnem koraku stanovskega vprašanja.

Književnost in umenost.

Božična razstava slov. umet. kluba „Skala“, se je otvorila včeraj dopoldne. Vže skozi okno izložbe nam blišči nasproti prijazen enterieur, kojega stene so pokrite z lepo razvrščenimi skupinami slik. V izložbenem oknu nam naznanja z enostavno eleganco izvršen plakat v francoskem jeziku (ker valed pogodbe s hišnim gospodarjem nesme zadruga izvesti slovenskega), da razstavlja tu klub „Skala“ svoje umotvore. Obisk je bil posebno proti večeru jako živahen, večinoma so bili posetniki drugorodci, ki so v obče izražali svojo zadovoljnost in občudovanje. Takoj v prvih popoldanskih urah sta bila prodana dva akvarela slikarja Marčiča. To izložbo, ki je občinstvu pristopna brezplačno, toplo priporočamo našim cen. čitateljem. Podrobnije poročilo prinesemo prihodnjic.

Novo pogrebno podjetje

Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon št. 1402 (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon st. 1402

Zaloga oprave ulica Massimo D' Azeglio št. 18

Priraja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence iz umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo **HENRIK STIBELJ in drugi**

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Giosuè Carducci št. 40 (prej Torrente) Trst

novi dohodi za zimsko sezono. Moške obleke kangarn barvane in črne. Obleke za otroke in dečke od 3 do 10 let. Velika izbira paletot za moške in dečke. Površniki in jope z ovrtnikom astraham ali zajčovo kožo. Specialiteta tu- in inozemskega blaga ter lastna krojačnica za izdelovanje oblek po meri. — Fuštanjaste srajce, hlače iz bombaževine, spodnje hlače, pletenine in druge potrebšchine za delavce, po cenah brez konkurence. — Govori se slovensko.

PEKARNA in SLADČIČARNA

VINKO SKERK, Trst, ul. Acquedotto 15, podružnica ul. Miramare 9

V moji pekarni se vdobi vsaki dan 3 krat frišen kruh in se dovaža vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinije moke iz najboljših mlinov, biškote, in posebno pa specialiteto za čaj. Dobi se tudi veliko izbero botiljk ruma in vsake vrste čaja, ter vse to po najnižji ceni.

Spoštovanjem

V. SKERK.

Velika zaloga plaščev

dolgih paletot, jop, oblek, kril in bluz za gospe in gospodične. Obleke in površniki za dečke in deklice vsake starosti. — Cene zmerne.

Giorgio Jess fu G.

Trst, ulica Barriera vecchia št. 15.

Pohištvo

solidno in elegantno po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Malcanton 7

„Al Popolo“

V dobroznani prodajalnici zgotovljenih oblek TRST, ulica S. Sebastiano 7 (Cavana)

najde se VELIKO ZALOGO

oblek, paletot, površnikov in jop

za moške in dečke.

Kožuhi dolgi in kratki absolutne novosti

po najzmernejših cenah.

SPECIJALITETA oblečic za otroke ter hlače in perila za delavce.

Gremij primorske višje deželne sodnije izpolnuje žalostno dolžnost ter naznanja, da je danes ob 4. uri umrl njegov velespoštovani predsednik, gospod

KAROL vitez DEFACIS

Komtur cesarskega Franc-Jozefovega reda, odlikovan z vojno svetinjo itd. itd.

Pogreb bo v soboto, dne 19. decembra t. l. ob 10. uri predpoludne iz hiše žalosti, via San Giorgio št. 1.

TRST, dne 17. decembra 1908.

Na smrt obsojen? — Dramatska slika v treh dejanjih. Spisal Ksaver Meško. Založila družba sv. Mohorja v Celovcu. Delo zasluži da se razširi, ker je v stanu zbuditi speče, razgreti mlačne in utrditi zavedne.

Vesti iz Goriške.

Laško učiteljske v Gradiski je torej zagotovljeno. Vlada je postavila zanje v proračun bodočega leta znesek k 60.000, kakor zagotavlja goriški krog, ki so v zvezi s poslancem Faiduttiem. Za slovensko učiteljske je v proračun kakor za to leto tudi za bodoče le malenkost K 4000, ni pa omenjeno niti z eno besedo, kam pride. Pač pa stoji opazka, da potrebnost za slovensko učiteljske, ki se ima ustanoviti, ni še določena.

Lahi se hvalijo, da sta državna poslanca Faidutti in Bugatto preprečila, da se ne premesti slovensko učiteljske iz Kopra v Gorico za drugo leto, kakor je bil zagotovil prejšnji ministerski predsednik baron Beck. Kaj je torej s slovenskim učiteljskem. Ali poslanca Fon in Gregorčič nič ne delata v tem oziru ali pa nimata pri vladi toliko vpliva, da bi v tej stvari vsaj paralizirala delovanje svojih furlanskih kolegov, ki se za svoje volilce (to se jima mora priznati) potegata na vse kriplje, tako da si kar podajata kljuko ministerstvenih vrat eden drugemu v roke.

Biki iz slovenskih krajev za Italijo. Med benečanskimi Slovenci je umna živinoreja na prav nizki, da primitivni stopinji, akopram so dani vsi pogoji za njo. Slednjič je tudi italijanska vlada izprevidela, da se tamošnjemu siromašnemu ljudstvu more pomagati edino-le s tem, ako se dvigne živinoreja.

Določila je torej, da se čedadski živinorejski odsek poda v obmejne avstrijske kraje, v katerih je živinoreja na visoki stopinji, za nakup bikov plemenjakov Möltalske pasme, katera ugaja tudi podnebnju in legi benečanske Slovenije. Posebno odposlanstvo omenjenega odseka obiskalo je v ponedeljek s sosednje vasi to stran meje, namreč Livek, Kobari in Idriško ter je nakupila po dobri ceni več bikov. Dosedaj ima v Čedadskem okrožju še-le 18 občin biko möltalske pasme.

Kolodvorska restavracija v Gorici drž. kolodvor bo postrezala pri osebnih vlakih št. 13. (odhaja iz Gorice ob 12 uri 18 min. pop.) in št. 16 (odhaja iz Gorice ob 11 uri 05 min. dop) petjuotemu občinstvu po prednaročbi pri sprejemanju z jedili na ambulantnih tabletah za ceno K 2.20 in pri osebnih vlakih št. 15 (odhaja iz Gorice ob 4. uri in 55 min.) kavo na ambulantnih tabletah za ceno K 0.48

Novo društvo. C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva: „Kmetstvo izobraževalno društvo „Zarja“ s sedežem v Ložicah (posl. okr. Gorica).

Vesti s Kranjske.

Pojasnilo. Prejel sem iz Trsta naslednjo dopisnico: „Dragi! Vse je res, kar si pisal o Medenu v „Edinosti“; pozabil si pa, ali morebiti čul nisi, kako je bilo zvečer istega dne, prispevši iz Cerovca v Ormož. V Ormožu, potolaživši od gladi krujke želodec, peli smo pozno v noč, vstivši se z zagrebškim „Kolom“. Kadarkoli smo dokončali mi kako pesem, navstajal je mogočen aplavz in vsestranski klic: „Živio Meden!“ ni bilo ne konca ne kraja. Koliati pa so iz zavisti, da je ljudstvo le Medena tako odlikovalo, nie pa priziralo, klicali: — „Prokleti Meden!“

Pozdravljen!

Eeden bivših pevcev pri slavnosti v Ceravcu, 8. 9. 1880.

Na to pojasnujem naslednje: Rea nisem „čul“ na svoja ušesa onih demonstrativnih aplavzov in živio-klicev, ker nisem bil tisti večer v Ormožu, komor sem bil sicer namenjen, ker me je ploba, ki se je bila v tem vili, pognala nazaj v Cerovec. Slišal sem pa pozneje, kako je ljubljanski oktet prekosil na večernem koncertu v Ormožu „ponosne“ „Kolaše“, kakor jih je bil nadkrilil tudi že dopoldne pri slovesni maši v Jeruzalemu. Bil sem pa osebna pričistiti dan na Vrazovem doma, kakó so „Kolaši“ prezirali nas ljubljanske pevce, zasedši vse prostore za skupni banket namenjenega šotora, tako da ste vi, takisto povabljeni, in na banket naročeni slovenski gostje morali ostati zunaj slavnostnega šotora, na trati sedeči pod košatovo Vrazovo čišnjo, kamor sem vam jaz donesal vino iz Vavpotičeve točilnice, a pokojni Franjo Buchar tisto raco, ki ste jo razrezali kar v zraku. Šele potem, ko ste vi ljubljanci začeli peti in se je ljudstvo začelo zbirati okrog vas ter čuditi visokozvenečemu Medenovemu tenorju pritekli so „Kolaši“ iz šotora, pograbili Medena v zastavo ter odnesli v šotor.

Onih odurnih prizorov v Ormožu, zdaj po preteku 28 let in ob toli slovesni priliki, nisem hotel omeniti; namignil pa sem na tisto nastopanje zagrebških „Kolašev“ proti ljubljanskim pevcom z besedami: „ponosni bratje Hrvatje“. — V. H.—z takratni ljubljanski člen slovoostnega odbora za Stanko Vrazovo svečanost.

Gospodarstvo.

Okrajna posojilnica v Krškem je kupila hišo (pošto poslopje) št. 98 99, od gospe V. Gödel, kamor se je preselila.

Veliko skladišče krme

TRST, ulica Oblozza 3
(direktni uvoz)

Uradne dneve ima trikrat na teden, ob sredo, četrtki in petek, vselej od 8. do 12. ure dopoldne. (V nujnih slučajih se ustreže tudi druge dni).

Okrajna posojilnica v Krškem je imela l. 1907 prometa čez poldrugi milijon kron, blizu 700.000 K hranilnih vlog, 32.000 K deležev in blizu 37.000 K prihranjene zaloge ter blizu 800.000 K skupnega upravnega imetja. Zadrugnikov ima 1800. Obrestna mera za posojila je 6 od sto za hranilne vloge 4 in pol od sto.

Načelnistvo Okrajne posojilnice bode predlagalo občnemu zboru: »Deleži novim združnikom se znižajo.

Obrestna mera za velike in stalne hranilne vloge se zviša.

Obrestna mera za varna hipotekna posojila se zniža.

Intabulacije (zemljiško vknjiženje) majhnih in lahko izvršljivih hipoteknih delgov se izvršuje brezplačno.

Darovi.

Darila „Združenemu narodnemu odboru“. Za spomenik in žrtve 20. septembra 1908 darovali so: Županija Veliki-Repen 10 K, veseli prijatelji v rojanski gostilni „Konsumnega društva“ 3 K, Anton Pavel Sancin, občinski tajnik v Dolini nabral pri slavnostnem banketu dne 2. decembra 1908 K 21.61 in Ivan Zupančič, poslovodja „Gospodarskega društva“ v Buzetu nabral po pol K 61.53. Do sedaj „Združenemu narodnemu odboru“ došli prispevki presegajo že za naše skromne razmere naravnost ogromno svoto dva in dva set tisoč kron.

Zadnje brzojavne vesti.

Pogreb ruskega poslanika Muravjeva.

RIM 17. Danes je vršil pogreb ruskega poslanika Muravjeva. Na pogreb je prišla tudi deputacija častnikov baltske eskadre. Italijanske čete so izkazale pokojniku vojaško čast. Sprevod je vodil vladika Vladimir.

Mali oglasi.

Kraški teran in belo vipavsko, prodaja Anton Stare, Trst, ul. San Lazzaro št. 22, po 96 stotink liter, in belo 72 stot. Za gostilničarje in krčmarje dogovorne cene 1908

Prodaja na drobno od 17. do 26 dec. t. l. SENO zdrave in suhe kakovosti po K 8.60. SLAMA suha in zdrava 6.30 za kg 100. — OVES in OTROBI po najnižnjah cenah. — Sprejema dobave v vsaki množini do 19. do včetega 26. septem. 1908 po najnižjih dogovorah cenah.

Sprejme se takoj 14-letnega zdravega dečka v prodajalnicu jestvin v Barkovljah pri Trstu kot učenca. Naslov pove Edinost. Ponudbe pod „Učenec 1908“.

Mesto pisarniškega praktikanta išče mladenič, dober slovenski korespondent, v kakoršni koli večji pisarni. Pod ugodnimi pogoji za 3 leta. Naslov pove „Edinost“.

Odda se soba meblirana samo gospej ali gospiščini v Salita Greta št. 4, vrata 4. — Istotam se sprejema tudi perilo za likat. 1908

Moške obleke blago za ženske obleke debele rute, zavese, pokrivala, svilnate šarpe, dežniki, slike, ogledala, ure: Plačilo na mesečne ali tedenske obroke. LEVI, Via Madonnina 43, I. Edini za dogovorne cene.

Ivan Siberna patentirani posredovalec. — Trst, ulica del Monte št. 15. 2001

Josip Stofa mizarski mojster, Trst, ulica Belvedere št. 8, izvršuje vsakovrstna mizarska dela. 38

Odda se soba meblirana, s pečko in hrano. Ulica San Francesco 29, vrata št. 2. 1906

Prodajo se obleke, površniki, paletots za moške in dečke. — Plačilo na obroke. KOSTORIS, ulica San Giovanni št. 16, I. nadst., blizu restavracije Cooperativa (ex Hacker). 1813

Učenca za trgovino z mešanim blagom sprejme se takoj; prosta hrana, stanovanje in obleke. Naslov pove Inzer. odd. Edinosti. 1973

Skladišče istrskega vina TRST Trg sv. Frana št. 7. — Prodaja na drobno in debelo. — Na malo: črno in belo po 56 stot. liter. Za gostilničarje cene po dogovoru. V skladišču se prodaja tudi na drobno za piti. Priporoča se slav. občinstvu: Stanko Beakovič. 1864

Nova prodajalnica :

z veliko izbero hišnih in kuhinjskih predmetov po najzmernejših cenah.

Vincenz Pibrouz, junior ulica delle Poste št. 3.

Direktni dovoz štajerskih kokoši in jajc. Specijaliteta: Graške Poulards. Cene dogovorne. — Postrežba na dom **Ulica Campanile št. 15.**

Dober potovalec :

prva moč

se išče za večjo dunajsko tovarno kmetijskih strojev in oprav. Prosilci, koji so že potovali in obiskovali državna posestva ter kmetijska društva po Štajerskem, Tirolskem, Kranjskem, Istri in Gor. Italiji, ter so zmogni slovenskega, nemškega in laškega jezika imajo prednost. Ponudbe po sifro: „UMSATZ“ na Annoncen-Expedition Heinrich Schalek, Dunaj I. Wollzeile 11.

Hočete se prepričati? obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove
(vogal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožuh in rarnih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najprejšnji modri, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Komptoarist

ali komptoaristinja

slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi popopolnoma zmogčen, spreten v dopisovanju, se sprejme v večjo dunajsko tovarno. Znanje stenografije kakor tudi pisanje s pisalnim strojem se zahteva. Ponudbe kakor tudi zahteva plače pod sifro „EXPORT“ na Annoncen-Expedition HEINRICH SCHALEK, Dunaj I. Wollzeile 11.

Velika zaloga sira :

s specijaliteto lastnega izdelka Parmegiano, Reggiano, Lodigiano, ovčji, EMENTHAL itd. Vsi izdelki stari in prastari. Absolutno konkurenčne cene.

Donà & Perissinotto

Trst, ulica Giuseppe Parini št. 4.

Izvoz jajc, čajnega, kakor tudi navadnega masla. :	Postrežba na dom.
Luigi Musico	
TRST, ulica dei Gelsi 6	
Postrežba na dom.	Štajerskih in fur-lanskih kokoši in razne divjačine. :

Novi salon

originalnih modelov klobukov za gospo, gospode in otroke. Pranje in okrašenje klobukov, kakor tudi prekrb. modistinjam.

de Gregorio

TRST, Belvedere 75, TRST

Darovi za božič. drevo

Slasčice in galanterijsko blago. Najfinejši mandorlat. v pekarni in slasčičarni s prodajo slasčic

Federico Skrdla, Trst ulica Procureria št. 6

lastna delavn. Androva Gasion 3

Vsakovrstno blago v BOGATI IZBERI

VELIKA ZALOGA

furlanskih jajc

vedno svežih. Najfineje alpsko čajno maslo znamka 2 zvezdi. — Dnevni dohod. — Sir in slanina. — Specijaliteta „LIPTAUER“. Postrežba na dom. Cene zmernie. — Prodaja na drobno in debelo.

Rodolfo Contro, ulica delle Acque 5.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedijsko podjetje

RUDOLF EXNER - TRST

Telefon št. 847. - Via della Stazione št. 17. - Telefon št. 7

FILIALKE v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU.

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

(Pohištvanje predmetov, ki se jemljejo na polovanje in prevažanje blaga na vse proge.)

Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.

Edini tržaški zavod za **„VACUM-CLEANER“**.

ČIŠČENJE in SHRAMBEVANJE PREPROG

Točna postrežba in niske cene.

Skladišče zgotovljenih oblek in krojačnica

I. FARCHI

Trst - ul. Giosuè Carducci 32 (vogal Sant. Santorio)

PODRUŽNICA: ul. Barriera vecchia št. 5.

Obleke se izdelajo v lastni krojačnici.

Trgovina z manifakturnim blagom

Ant. Sanzin pok. Frana

TRST - ulica Barriera vecchia št. 11

VELIKA IZBERA: barvanega fuštanja in lavanteni a, maj, ženskih in otroških spodnjih hlač za zimo. — Posteljna pokrivala, moderci (perilo) in razne potrebščine

Novici in Novice ne zamudite obiskati dobroznano slaščičarno :

Matteo Stoppar, Trst

ulica S. Giacomo št. 7 (Corso)

Filijalka: Via Giuseppe Caprin št. 9

kjer najdete bogato in veliko izbero Konfetov bomboniere in slaščic po zmernih cenah. — Vina in likerji prav dobri v botilkah.

Telefon 1464